

дѣйствуващъ сжшо така съ капиталъ отъ 50 хил. лири, нъ отъ които 40 хил. сж взети въ кредитъ (чрѣзъ сконтирване на полица), ще получи, както първия 5 хил. лири доходъ. Отъ доходитѣ на втория търговецъ обаче ще трѣбва да се спаднатъ лихвитѣ на заетия капиталъ. Ако размѣрътъ на сконтото е 5%, лихвитѣ на заетия капиталъ отъ 40 хил. лири ще бждатъ = на 2 хил. лири. Чистата печалба на вториятъ търговецъ ще се изрази въ 3 (5—2) хил. лири върху собствения му капиталъ отъ 10 хил. лири, което съотвѣтствува на 30%. А като е така, че вториятъ търговецъ, като си служи съ кредитъ, има възможность да получава една допълнителна премия (въ този примѣръ отъ 2 хил. лири) върху собствения си капиталъ, то слѣдва, че той може да намали цѣната на прѣдметитѣ, съ които търгува, и да нанесе по този начинъ силенъ ударъ на своя противникъ който работи само съ собствени срѣдства.

Ние прочемъ не допушаме, че има въ наше врѣме прѣдприемачъ, който да не разбира отъ значението на кредита и да не полага всички усилия за да го утилизира за себе; нъ въпросътъ е, че не за всички производители кредитътъ е леснодостъпенъ и ефтинъ. А щомъ е така, че всички прѣдприемачи не могатъ да се ползватъ на еднакви условия отъ кредита, то това обстоятелство е вече достатъчно да създаде, покрай други причини, неравенство въ печалбитѣ. А понеже отъ друга страна се знае, че една отъ най-здравитѣ опори, отъ гледището на кредитора, при отпушане на заемитѣ, покрай моралнитѣ достоинства на заемоприемателя (професионална способность, честность, спестовность, трудолюбие), е имущественото положение на послѣдния¹⁹⁾, то, очевидно е, че отъ облагитѣ на кредита се ползватъ прѣди всичко лицата, които стоятъ по-високо на стълбата на имущественото положение, сир. по-богатитѣ.

¹⁹⁾ За основа при опрѣдѣление кредититѣ на своитѣ клиенти управлението на Б. Н. Банка взема имущественото положение, сир. активитѣ на заемоскателя (имоти, стоки, вземания) minus пасивитѣ му (задължения къмъ трети лица); слѣдъ това вече се дава мѣсто на моралнитѣ качества на клиента. «По общоизвѣстнитѣ правила, които въ това отношение се практикуватъ, най-доброто мѣрило за състоянието на всѣкого сж: а) недвижимитѣ му имоти и приходитѣ отъ тѣхъ; б) движимитѣ имоти, като цѣнии книжа: облигации, акции и пр. и в) доходността отъ занятieto, което упражнява». (Виж. «Протоколи на управителния съвѣтъ на Б. Н. Банка съ участието на директоритѣ на банковитѣ клонове». София, 1897, стр. 127).

Дори при райфайзеновитѣ заемателни каси, кждѣто тенденцията е да се изтъкнатъ и възнаградятъ — твърдѣ справедливо, — личнитѣ достоинства на дружественния членъ, все пакъ се гледа отъ общото становище на кредитора, а именно щото «всѣки заемъ да бжде така осигуренъ, щото за дружеството да нѣма никаква опасность». (Виж. Ржководството на А. Ивановъ за земледѣлскитѣ спестовно-заемателни каси, стр. 29.). А пенеже по-заможнитѣ лица, т. е. такива които «притежаватъ нѣщо», могатъ по-лесно да прѣдставятъ подобно обезпечение за своя заемъ, било то въ поржчителство или срѣщу вещенъ залогъ, отколкото лицата, които сж «достойни за нѣщо», — то, очевидно е, че и тукъ кредитътъ е по-леснодостъпенъ за по-богатитѣ отколкото за по-бѣднитѣ членове на дружеството.